

Mintys apie spaudą ir laisvę

Vilius BRAŽENAS

Ne vienas žiniasklaidos stebėtojas pasigedęs nešališkos spaudos pareiškia, jog Lietuvoje nėra spaudos laisvės. Lyg palyginimui nebūtų girdėjęs apie tikrą spaudos priespaudą okupacijų metu. Be to, tai yra sumaišymas dviejų sąvokų – "laisva spauda" ir "spaudos laisvė".

Dabar Lietuvoje gali leisti laikraščius, žurnalus, lankstinukus ir knygas. Gali rašyti tiesą nepamiršdamas, kad tiesa ne visiems patinka. Kaip matome, kartais "rašytojai" gerokai pasipelno iš melo. Vis dėlto turėtų būti aišku, kad iki šiolei turime pakankamai spaudos laisvės.

Daug sudėtingesnis yra "laisvos", "nepriklausomos", "nešališkos" spaudos (ir žiniasklaidos apskritai)

klausimas. Yra pagrindo abejoti, ar iš viso tokie dalykai įmanomi. Laikraščiai ir žurnalai berods yra leidžiami dviem sumetimais: arba kaip verslas – dėl pelno, arba asmeninems ar grupių idėjoms garsinti. Kadangi tam reikalingas kapitalas, aišku, jog ne visi gali pasinaudoti ta spaudos laisvės sritimi. Tačiau kadangi spaudos laisvės valstybėje yra bent šioks toks pasirinkimas, skaitytojas turi laisvę apsispręsti, į kurią spaudos leidinį "investuoti" savą pinigą, pirkti ar prenumeruoti skaitinius.

(keliamą į 2 psl.)

Vytautas LANDSBERGIS

Baisoka ir juokinga

Artėja prezidento Rolando Pakso apkalta. Čia ir jam, ir bičiuliams tektų pasirinkti, ar susikaupti rimtiems paaiškinimams ir atsakomybei, ar blaškytis keliant kuo didesnę sumaištį ir tikintis išsigelbėti per sumaištį. Mėgina atseit "kontratakuoti", tiktai, deja, įstatymą laužančiais būdais. Tarsi kas nors dar ligi R. Pakso apkaltos norėtų užsidirbti naujų baudžiamųjų bylų.

Antai prezidento būrys vėl juokingai įkliuvo pasiimdami per savo žmogų iš Alytaus saugumo operatyvinę, t.y. dabar vykstančio sekimo, bylą. Mat patarėjai jau senokai nepatarinėja prezidentui valstybės politikos dalykų, o dalyvauja neteisėtoje rinkimų kampanijoje ir laksto ieškodami "kompromatų" prieš prezidento "priešus".

Tikėjosi rasti ką nors prieš juos byloje dėl "Alitos" privatizavimo. Taip bent buvo manoma iš pradžių nesuvoikiant, kodėl prezidentas duoda įsakymus pažeisti įstatymą, o du pareigūnai klusniai vykdo. "Man įsakė, aš turiu

klausyti", - tai vaikiški žodžiai, nes klusnūs Hitlerio pavaldiniai buvo nuteisti ir jiems toks pasiteisinimas nepadėjo. Achremovui "įsakė" užmušti – ir vis tiek jis gavo iki gyvos galvos. Tarkim, dabartinis prezidentas lieptų kokiam karininkui užimti visą įstaigą, išplėsti arba sudeginti jos archyvą ir pareigūnas klusniai vykdytų apsimestinais teisindamasis: "Man įsakė pats prezidentas!"

Ne, jeigu prezidentas įsako elgtis prieš įstatymą, tai įstatymas yra aukščiau už prezidentą ir pareigūnas privalo klausyti įstatymo. Antraip ateinam į diktatūrą, kurioje spjaunama į visus įstatymus ir Konstituciją, lemia vieno asmens ir jo kamarilės naudos interesai. Taip yra Baltarusijoje, bet dar ne Lietuvoje.

Istorija dėl "Alitos" privatizavimo parodė dvi mūsų dabarties gyvenimo puses: dramatiškai grėsmingą ir komiškai juokingą.

(keliamą į 2 psl.)

Audronė ŠKIUDAITĖ

Mūsų dienos kaip šventė

...Dainavo kovo 10-osios vakarą Sporto rūmuose Vytautas Kernagis. Ir tai buvo tiesa. Tai rodė susirinkusios didžiulės minios pakili nuotaika.

2004 m. kovo 10-oji išliks Lietuvos istorijoje kaip diena, kada Seimas patvirtino Šiaurės Aljanso sutartį. Tai nepriklausomos valstybės 14-ojo gimtadienio išvaka-

rės. Tą dieną Tėvynės sąjungos pirmininkas Andrius Kubilius spaudos konferencijoje Seime pristatė TS užsakytą visuomenės nuomonės tyrimą: kur mes atėjome ir kur einame. Kaip rodo ši apklausa, Tėvynės sąjungos rėmėjas ryškiai išsiskiria iš visumos savo patriotiškumu, šeimos vertybėmis ir žvilgsniu į ateitį.

(keliamą į 4 psl.)

Salė buvo nusiteikusi šventiškai Jono Sakelės nuotr.

Kovo 11-oji Kaune

Jono Sakelės nuotr.

Keturioliktosios Lietuvos nepriklausomybės atkūrimo metinės išsiskyrė renginių gausa ir įvairove. Kaune šventinių renginių ciklas truko keletą dienų: be tradicinių minėjimų, surengta koncertų įvairiausiame muzikiniame skoniui, vyko vakaronės, poezijos ir muzikos bei susitikimų vakarai, atidarytos dailės ir kitos parodos. Ta proga pristatyti nauji leidiniai: dokumentinė knyga "Lietuvos Sąjūdis Kaune" bei prof. Vytauto Landsbergio poezijos knyga "Intermezzo non finito".

Kovo 11-ąją kauniečiai ir

miesto svečiai šventė nuo ankstyvo ryto iki vėlaus vakaro – plačiajai visuomenei nei rimtų renginių, nei pramogų nestigo. Iš visos jų gausos kiekvienas rinkosi pagal savo amžių: vyresnieji – šv. Mišias ir minėjimus, šeimos – programą Rotušės aikštėje "Aš + tėtis ir mama esam šventėje šioje" ar Kovo 11-osios gatvės bendruomenės šventę, jaunimas – koncertus ir fejerverką. Tėvynės sąjunga taip pat padovanavo koncertą jaunimui naktiniame miesto klube.

(keliamą į 4 psl.)

Aktualijos

■ Reaguodamas į kovo 11 d. Ispanijos sostinėje Madride įvykdytą teroristų išpuolį Valstybės sienos apsaugos tarnybos (VSAT) vadas J. Jurgelis nurodė visuose Lietuvos pasienio kontrolės punktuose dirbantiems pareigūnams būti budriems.

■ Nuo gegužės 1 dienos Europos Sąjungos ekonominiame ir socialinių reikalų komitete gyventojų interesus gins devyni Lietuvos atstovai. Po gegužės 1 dienos šiame komitete bus 345 nariai.

■ Europos universitetų dienai bei naujų šalių įstojimui į ES skirtame renginyje iš Vatikano studijos TV tiltu jungsis ir Šventasis Tėvas Jonas Paulius II.

■ Vilniaus savivaldybė užmegs bendradarbiavimo ryšius su Italijos miesto Milano kultūros, verslo ir socialinės srities atstovais.

■ Pradedant antrąjį XV-XVII amžiaus Lietuvos valdovų rūmų atstatymo etapą Vilniuje iškilmingai padėta pirmoji rūmų plyta.

■ Nors iki Europos Sąjungos (ES) plėtros į Rytų Europą dar yra laiko, jau nuo kovo 16 dienos lietuviai, estai, lenkai, vengrai ir kiti būsantieji ES nariai gali naršyti po pagrindinį Europos bloko tinklapį savo šalies kalba.

■ Latvijos vyriausybė pritarė valstybės sienos įstatymo pataisų, leidžiančių NATO kontroliuoti šalies oro erdvę, projektui.

■ Švedų prokurorė pareikalavo iki gyvos galvos įkalinti vyrą, kuris prisipažino nužudęs užsienio reikalų ministrę Aną Lind. Žudikas teigė, kad tai padaryti jam liepė "balsai" galvoje.

■ Lenkija papildomai nesiųs karių į Iraką, jei Ispanija išves savo kariškius iš šios šalies, patikino Lenkijos prezidentas A. Kvasnievskis.

■ Didžiosios Britanijos aukštojo išsilavinimo remimo taryba spėja, kad studentų skaičius, įskaitant ir magistrantus, iš valstybių, kurios gegužės 1 d. prisijungs prie Europos Sąjungos, iki dešimtmečio pabaigos gerokai padidės.

■ Kandidatė į Rusijos prezidento postą Irina Hakamada mano, kad šalies vadovo rinkimų rezultatai buvo nulemti iš anksto.

Mintys apie spaudą ir laisvę

(atkelta iš 1 psl.)

O lito ar keletu nubyrėjimas į konkurentų kišenes gali privesti prie bankroto ir ant didelio pinigų maišo pasilypėjusių leidėjų. Tad susipratusių skaitytojų skonis ar apsisprendimas yra dalinė atsvara kapitalui.

Grįžkime prie spaudos nešališkumo ar nepriklausomumo klausimo. Jei laikraštis leidžiamas dėl pelno, leidėjas samdo redaktorių, kuris taip redaguoja, kad laikraštis patrauktų vieną skaitytojų rūši ir neatstumtų kitos kurios.

Sakoma, kad laikraščiai mėgsta išpūsti sensacijas. Tačiau ne visas. Jeigu, pavyzdžiui, JAV leidinys iš dalies išsilaiko iš "Ford" automobilių prekybos skelbimų, jis tikrai neišpūs nors ir sensacingos avarijos, kilusios dėl kokio nors "Ford" firmos vežiklio mechaninio gedimo. Gal pasielgtų priešingai, jei į avariją būtų įpainiotas "Ford" konkurento vežiklis. Tas pat taikoma ir politinėms "avarijoms". Taip pat negalima tikėtis, kad pelno leidinys nepasirinktų, apie kurias dvasines vertybes rašyti daugiau, apie kurias – mažiau.

Finansiškai sunkiausia išsilaikyti ideologiniams leidiniams. Būdami mažesnio tiražo, jie negauna brangių skelbimų, tai stabdo jų augimą. Į juos šnairuoja jų ideologiniai priešai, o jų ideologiniai draugai savo pinigų dažnai palaiko savo priešo spaudą, nors ir čia pat skundžiasi jos "nešvarumu". Todėl ideologinių leidinių leidybos nuostolius padengia turtingi patronai, religinės, patriotinės ar politinės organizacijos, arba leidinys uždaromas. Man 1985-1987 m. teko redaguoti konservatyvų "amerikanistinį" savaitraštį, skirtą Pietvakarių Floridai. Kadangi leidėjai turėjo pasiskolinti pradinį kapitalą, jam atsverti naudojo pasišventusių dviejų jaunų šeimų darbo jėgą, kas išlaikė laikraštį vandens paviršiuje. Tačiau nors laikraštis buvo patrauklus tarp dešiniųjų ir ne vienas jį prenumeravo JAV kariams Vakarų Berlyne ir Pietų Korėjoje, negavo pakankamai skelbimų. Kadangi leidėjai, būdami baltistai, nepriėmė pačių pelningiausių – alkoholio ir rūkalų – skelbimų, tas ideologinis laikraštis buvo uždarytas. Vadinasi, laikraščiai nėra visai nepriklausomi: visi nuo ko nors ar kam nors priklauso. Todėl skaitant ir

mūsų pačių spaudą bei bandant atspėti, kam ji priklauso, kartais geriau tai pavyks ne skaitant tai, ką tas laikraštis rašo, o pastebint tai, ko nerašo. Šiuo metu mūsų spaudoje pilna kaltinimų ir žymių valdžios žmonių nuodėmių skaičiavimų. Tačiau į akis krenta tai, kad kai kurie vienos valdžios vyrai tuose puolimuose neminimi. Lyg jų nebūtų. Taigi visi minimieji tampa purvini, o neminimieji savaime lieka "švarūs". Yra net sakoma, kad žiniasklaida padaro daugiau žalos žmonių galvose nei nutylėjimais negu kalbėjimais. Taip publikai įteigiama, apie ką kalbėti, dėl ko sielotis ir ką pamiršti.

Paminėtina, kad ir mūsų išeivijos spauda okupacijos metu nebuvo visai laisva ar nepriklausoma. Ji priklausė pirmiausia nuo leidėjų ideologijos ir nuo prenumeratorių ir skelbėjų pažiūrų. Dar, vienur daugiau, kitur mažiau, priklausė nuo gyvenamojo krašto vyriausybės malonės. Kraštų vyriausybės finansškai rėmė vos išsilaikančią "etnikų" spaudą įvairiai: per politikų gerai mokamus skelbimus rinkimų metu, per tiesioginę paramą "etnikų" kultūrai (ne politikai!), kaip Kanaidoje. Amerikoje tautybių laikraščiai dažniausiai buvo išlaikomi jų pačių spaustuvų pajamų. "Geras" laikraštis gaudavo pelningus vyriausybės leidinių spausdinimo užsakymus. Tad buvo labai nepelninga stipriai atvirai kritikuoti vyriausybės ar kurios nors partijos užsienio politiką, pavyzdžiui, "biznį" su sovietais, kuris iš tikrųjų palaikė vergų imperiją nuo sužlugimo.

Tad idealus laikraštis būtų toks, kurio leidėjas nesirūpina nei pelnu, nei kuria nors ideologija. Tokio laikraščio redakcijos nuomonė būtų išreiškiama jos svarbiausiuose straipsniuose, publicistų nuomonė – jų skiltyse, o įvykių ir prakalbų pranešėjai (reporteriai) būtų objektyvūs ir vadovautųsi tradicinėmis reporterių "SK" taisyklėmis: čpranešti "kas, kur, kada, kaip ir kodėl".

Tačiau aišku, kad nelengva tokį laikraštį rasti ne tik Lietuvoje, bet ir visame pasaulyje. Todėl ieškodami tiesos ir teisingumo daigų mūsų žiniasklaidoje turėtume vadovautis motinų ir močiutėlių patarimu ko nors ieškantiems vaikams: "Ieškok kaip duonos".

(atkelta iš 1 psl.)

Pirmąją gal jau suvokėm: pamėginta, nelyginant repetitijoj, prezidento neteisėtų įsakymų metodika. Jei tik turi kokioje jėgos struktūroje savą žmogų, tiesiog susitari: aš tau duosiu įsakymą, o tu vykdyk. Kai apkaltins, kad nesilaikė įstatymo ir negavai viršininko leidimo, "apsimesk žarna" ir sakyk: "prie ko čia" įstatymas, jeigu prezidentas liepė...

O "aš", Rolandas Paksas, 28 procentų rinkėjų išrinktas prezidentas, kalbėsiu, kad turiu teisę viską žinoti iš bet kurio nebaigto tyrimo, darau ką noriu ir kitą sykį galiu duoti dar gražesnių įsakymų.

Antroji medalio pusė – tai atkaklus lipimas ant grėblio. Nors prezidento padėjėjai padeda jam tik tuo, kad ieško "priešus" kompromituojančių dalykų, kažin ar toje "Alitos" byloje ieškojo būtent to. Greičiausiai prezidentūroje rūpėjo, kas ten yra apie juos ir prieš juos. Nusivežę bylą iš karto paskelbė, kad yra išplėštų puslapių. Tai kas juos išplėšė? Alytų ar Vilnių, prezidentūroj? Dabar už puslapius atsako prezidentūra ir tokius įsakymus duodantis prezidentas. Paskelbė, kad "galbūt" byloje yra klastojimų.

Baisoka ir juokinga

mų. Tai kas tas, kuris dabar laiko rankose ir "galbūt" klastoja bylą? Bičiulis Šurkus, kuris kavinėje šneka apie slaptus bylos dalykus, o paskui suvers ant bičiulio Seireikos? Gal pats prezidentas, kuriam vis neužtenka laiko įvykdyti visiems privalomą Valstybės paslapčių apsaugos komisijos sprendimą?

Visiems privalomą? – o čia ne "visi", čia prezidentas! Jam įstatymai neprivalomi; jis paėmė, nes taip užsimanė, ir gražins, kai užsimanys... Žinoma, tai nieko bendra neturi su teisine valstybe. Tačiau ir toks dalykų nesupratimas galėtų būti juokingas. Vaikų darželis, kaip jie ten, prezidentūroj, dirba...

O gal prezidentui ir su bičiuliais visa Lietuva – vaikų darželis, kurį gali kvailinti kaip norėdamas. Juk pakanka sakyti: "Aš gavau žinių, kad galbūt" – ir gali daryti ką noris, nors tų žinių nė nebuvo, veikiausiai tik pats primąstei, ką čia kvailiams pasakius.

Vis pabrėžinėjo tas būrys – nesvarbu, ar teisėtai paėmė, ar ne, svarbu, koks turinys! Tada kažko tikėjosi savo naudai. Dabar berods mato,

kad turinys, o dar ir kiti esami įrašai liudija R.Ačo, R.Smailytės ir kompanijos neteisėtą kišimąsi į privatizaciją, protekcijų organizavimą ir konkurentų žlugdymą; galų gale, įrašuose esą duomenų, kaip įžymūs Seimo nariai nepasidalija korupcinių pajamų.

Būreliui rūpėjo, kokia yra "pirmojo žmogaus nuomonė", o pirmasis žmogus jau rugsėjo mėnesį reikalavo žinių apie "Alitos" privatizavimą. Tai ką dabar jiems daryti su ta byla? Naikinti? Gražinti? Laikyti studijoms iki šv. Kalėdų?

Nebent ligi apkaltos pabaigos stengiantis, kad kuo ilgiau būtų sugaišintas baudžiamosios bylos visai kamarilei kėlimas.

Taigi čia dar vienas tragikomiškas atspalvis, kodėl taip stengėsi ištempti apkaltos procesą ir reikalavo duoti jiems dar ir kitą "Alitos" interesantų medžiagą. Kam duoti slaptą medžiagą – p. Šurkui, kad paskui kavinėse aptarinėtų su koku patarnaujančiu žurnalistu?

Deja, taip šiandien Lietuvoje susimaišė juokingi ir liūdni dalykai.

Namų savininkai piktinasi

Tūkstančiai Lietuvos sugražintų namų savininkų, tarp kurių yra daug buvusių politinių kalinių ir tremtinių, teisėtai piktinasi nepriklausomos Lietuvos Vyriausybės veiksmais – ji nuo 1991 m. sistemingai šturkščiai pažeidžia LR Konstituciją, žmogaus teises bei įstatymus. Iki šiol nemo ka namų savininkams už jų namų, kuriuose gyvena nuomininkai, eksploataciją ir jų neremontuoja. Dėl to didelė dalis namų šiuo metu yra avarinės būklės ir netinkami gyventi nei nuomininkams, nei savininkams. Dėl LR Vyriausybės kaltės naikinamas savininkų nekilnojamasis turtas, daroma milijoninė žala namų savininkams. Šiuo metu LR Vyriausybė nesugeba paruošti kvalifikuotų poįstatyminių aktų, kurie nepažeistų LR Konstitucijos, žmogaus teisių ir nuosavybės atkūrimo įstatymų.

LR aplinkos apsaugos ministerijos sekretorius J.Laiconas, neturėdamas jokios kvalifikacijos ir kompetencijos vertinti nuomos turtą, siūlo Vyriausybei, kad savininkams mokėtų vidutiniškai ne daugiau kaip 0,4 proc. nuo buto vertės, nors LR Aukščiausiojo Teismo nutartis Nr.3K-3-785/2003 09 08

skelbia, jog yra galutinė ir neskundžiama, kad miestų ir rajonų savivaldybės privalo savininkams mokėti visą rinkos kainą, o Valstybinės įmonės registro centro atlikta nuomos rinkos analizė atskiruose rajonuose Kaune nurodo, kad nuoma mokama nuo 2 iki 15 litų už kv.m. Pz., Kaune, Laisvės al., iki 10 Lt už kv.m, Senamiestyje – nuo 5 iki 15 Lt už kv.m, Žaliakalnyje, Sporto halės rajone – nuo 6 iki 10 Lt, Aleksote – nuo 3 iki 6 Lt ir t.t.

Be to, Aplinkos apsaugos ministerija sąmoningai neinformuoja Vyriausybės sekretorių pasitarimuose bei Vyriausybės ministrų posėdžiuose apie tūkstančius butų, esančių miestų prestižiniuose rajonuose, kuriuose gyvena nuomininkai, kaip Kaune, Žaliakalnio r., Putvinskio g., Donelaičio g., Senamiestyje, individualiuose vieno ar dviejų aukštų, vieno bei dviejų butų namuose ir naudojasi prie namų esančiais daržais, šiltnamiais, sodais, garažais, plaukymo baseiniais, sporto aikštelėmis. Čia gerai įrengti butai su autonominiu šildymu, gražūs fasadai, uždari kiemai. Nuomininkai naudojasi šiuo visu komfortu. Viskas įeina į nuomos nustatymo dydį, todėl

namo savininko reikalavimas mokėti 10 ir daugiau litų už kv.m tokiuose prestižiniuose rajonuose yra pagrįstas ir realus. Tokių butų paklausa nuomoti yra didžiulė ir praktiškai rasti išsinuomoti tokį butą yra sunku. Pz., Kauno mst. savivaldybė vykdydama LR Vyriausybės programą iškelina nuomininkus į Viliampolės mikrorajoną, bet jie nesutinka išsikelti iš prestižinio rajono ir komfortabilaus namo, todėl savivaldybė turi išskeldinti juos teismo būdu.

Jeigu savininkai vadovaudamiesi LR Aukščiausiojo Teismo nutartimi Nr.3K-3-785/2003 09 08 bei Valstybinės įmonės registro centro atlikta nuomos rinkos kainos analize masiškai kreipsis į teismą, tai jų civiliniai ieškiniai, be abejo, bus patenkinti.

Remdamiesi tuo pakartotinai prašome ministrą pirmininką A.Brazauską priimti sprendimą poįstatyminiuose aktuose mokėti nuomą namų savininkams už jų namų eksploataciją pagal atskirus miesto mikrorajonus visą rinkos kainą, kaip skelbia LR Aukščiausiojo Teismo nutartis bei Valstybės įmonės registro centro atlikta nuomos rinkos analizė Kauno mieste.

(keliamą į 4 psl.)

Ingrida VĖGELYTĖ

Ivykiai, komentarai

Politinių partijų stambėjimo metas siutina radikalus

Tėvynės sąjungos - konservatorių frakcijos nariai Andrius Kubilius ir Jurgis Razma ėmėsi reorganizuoti Lietuvos politinių partijų gyvavimo tvarką. Jie įregistravo Politinių partijų įstatymo pataisas, kurios numato, kad politinei partijai įsteigti reikėtų ne 400, kaip dabar, o 1000 steigėjų. Taip pat politinės partijos savo steigėjus turėtų deklaruoti (tai yra patvirtinti, kad vis dar tiek jų turi) ir prieš Seimo rinkimus. Mažiau nei 1000 narių turinčios partijos turės per pusmetį reorganizuotis arba bus likviduotos. Dabar įstatymas numato, jog partiją gali įsteigti ne mažiau kaip 400 asmenų, tačiau nenumato reikalavimo deklaruoti narių skaičių.

Pataisų rengėjai mano, kad silpnos ir mažos politinės partijos Lietuvos demokratijai menkai gali padėti. Be to, J.Razmos nuomone, dabar galiojantis liberalus Politinių partijų įstatymas suteikia galimybių piktnaudžiauti. Pavyzdžiui, galima užregistruoti neveiklią parazituojančią partiją labai panašiu pavadinimu kaip ir rimtos partijos ir taip klaidinant žmones kenkti rimtajai politinei partijai. Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių sąjunga yra ne kartą panašiai nukentėjusi, kai suklaidinti žmonės ją maišė, pavyzdžiui, su gana radikalaus veikėjo S.Buškevičiaus partija.

Lietuvos partiniame gyvenime tikrai nėra viskas gerai. Bet koks ambicingas vedlys ar populistas, sugalvojęs dalyvauti visuomeniniame ar politiniame gyvenime, sukrapšto tuos 400 steigėjų (nežinia, gyvų ar mirusių sielų) ir prisidengęs gražiu pavadinimu, kuriame skamba tokie reikšmingi žodžiai kaip "Lietuva", "demokratija" ar "respublika", siekia savo siaurų ir dažnai asmeninių tikslų. Apie jokiais politines ideologijas, kurios tradiciškai per amžius susiklosto iš žmonių gyvenimo ir darbo bei mąstymo papročių, čia nėra nė ko svajoti. Tokia partija dažniausiai yra vieno žmogaus valios reiškėja, aplink jį nesiburia bendraminčiai. Ji nedirba valstybės ir tautos labui. Dažnai viešajame visuomenės gyvenime pridaro tik bėdų ir nesusipratimų.

Šią prielaidą gražiai pagrindžia pastarosiomis dienomis pasirodęs tokių nedidelių partijų protestas pateiktoms J.Razmos ir A.Kubiliaus pataisoms.

"Valstybinė prievarta partijų atžvilgiu privers jų narius ieškoti kitų kovos būdų už savo teises. Norom norom toms partijoms teks pripažinti, kad tik jėgos pagalba galima priversti elitą suprasti likusios tautos gyvenimą, jos lūkesčius ir viltis. Jau kai kurios partijos tuo keliu žada eiti", - teigiama šešių partijų pareiškime.

Pareiškimą pasirašė Lietuvos liaudies sąjunga "Už teisingą Lietuvą" (J.Veselka), Lietuvos laisvės sąjunga (V.Šustauskas), Lietuvių tautininkų sąjunga, "Jaunosios Lietuvos" ir naujųjų tautininkų sąjunga (S.Buškevičius), Respublikonų partija (K.Petraitis), Tautos pažangos partija

(E.Klumbys). Prie partijų parašytos jų lyderių ir atstovų pavardės byloja, kad tai marginalių ar net radikalių asmenybių priedangos, pakyls, tribūnos. Vien ką sako V.Šustausko, J.Veselkos ar E.Klumbio pavardės!

Įdomiausia, kad daugelis sakosi turį daugiau nei tūkstantį narių, bet rašo štai tokius protestus. Pagal Vyriausiajai rinkimų komisijai (VRK) pateiktas partijų finansinės veiklos ataskaitas, kuriose turėjo būti nurodytas ir partijos narių skaičius, 2003 metais Lietuvos liaudies sąjunga "Už teisingą Lietuvą" turėjo 762, Lietuvos laisvės sąjunga - 4554, Respublikonų partija - 2381, Tautos pažangos partija - 1150, Liberalų demokratų partija - 4998, Valstiečių ir Naujosios demokratijos partijų sąjunga - 1500 narių. "Jaunosios Lietuvos" ir naujųjų tautininkų sąjunga bei Lietuvių tautininkų sąjunga ataskaitų nepateikė. Iš viso VRK ataskaitų nepateikė 13 iš 40 pernai registruotų partijų. Vadinasi, išskyrus J.Veselkos kompaniją, kitos meluoja.

Pareiškimą pasirašiusios Lietuvos liaudies sąjungos "Už teisingą Lietuvą" pirmininkas Seimo narys Julius Veselka antradienį Seime surengtoje spaudos konferencijoje šias įstatymo projekto nuostatas pavadino "smūgiu demokratijai" ir žadėjo prašyti prezidentą Rolandą Paksą jas vetuoti, jeigu jos bus priimtos.

"Prašysime prezidento vetuoti šį įstatymą ir aš, manau, jog jis jį vetuos", - sakė J.Veselka.

Jo teigimu, pareiškimą parėmė ir proprezidentinė Liberalų demokratų partija. LDP pirmininkas Valentinas Mazuronis žiniasklaidai patvirtino, jog partija prisijungs prie pareiškimo.

Minėtoms A.Kubiliaus ir J.Razmos pataisoms Seime po svarstymo jau pritarta. J.Razma tvirtina, kad yra didelė tikimybė, jog Seimas jas priims. Nors J.Veselka, E.Klumbys ir S.Buškevičius skubiai užregistravo savo pataisas, siūlančius mažinti reikiamą steigėjų skaičių ar nukelti terminus, kad per artėjančius Seimo rinkimus jie dar turėtų galimybę prasmukti neprivaldami deklaruoti reikalaujamo 1000 narių skaičiaus.

Minėtas pataisas pateikęs A.Kubilius ne kartą yra sakęs, kad norėtų Lietuvos partinę sistemą matyti tokią pat kaip Europos Parlamente, kur valdančioji partija - Europos liaudies partija - vienija konservatyvias ir krikščioniškosios demokratijos partijas. Be šios, didesnės yra socialdemokratų, liberalų ir žaliųjų. Žinoma, yra ir smulkesnių politinių jėgų, bet ne tiek kiek Lietuvoje, kur dabar oficialiai įregistruotos 36 politinės partijos. Lietuva, nuo gegužės 1 d. tampa oficialia Europos Sąjungos nare, taps ir oficialia bendro politinio žaidimo Europos Parlamente nare. Partijų likimas bus nulemtas: arba jos stambės ir ištrauks į tradicinę europinę sanklodą, arba tenkinsis žaidimu viduje ir taps dar nereikšmingesnės.

Ilgos Maskvos rankos

Kremliaus spaudimas Gruzijai nuolat didėja. Ypač tai pasireiškia po naujojo Gruzijos prezidento Michailo Saakašvilio, neslepiančio savo provokarietišku pažūry, išrinkimo. Tiesa, ir valdant E.Ševardnadzei Maskva visokiais būdais skatino separatistus Abchazijoje, Adžarijoje ir Pietų Osetijoje. Abchazija jau seniai yra faktiškai atsiskyrusi nuo Gruzijos. Tuo tarpu Adžarijos šeimininkas A.Abašidzė, Maskvos malone šeiminkaujantis Adžarijoje kaip nuosavame dvare, beveik ir neslepia, kad norėtų, jog Adžarija, kaip ir Abchazija ir Pietų Osetija, būtų prijungta prie Rusijos Federacijos. Beje, A.Abašidzės klanas užėmė visus svarbiausius postus. Pavyzdžiui, jo sūnus Georgijus yra sostinės Batumio meras, o kol tėvas beveik neišlenda iš Maskvos tardamasis dėl prisijungimo prie Rusijos sąlygų, vadovauja Abchazijai. Įdomu tai, kad didelė dalis Abchazijos gyventojų, kaip ir Pietų Osetijos, jau yra Rusijos piliečiai. Nors oficialioji Maskva žodžiais pripažįsta Gruzijos teritorijos vientisumą, tačiau daro viską, kad skaldytų Gruziją, ir skatina separatistus neturėti jokių reikalų su centrine valdžia.

Konfliktas su Adžarijos separatistiniu režimu ypač paaštrėjo praėjusį savaitgalį, kai ginkluoti smogikai neįleido teisėtai išrinkto Gruzijos prezidento M.Saakašvilio į Adžariją. Tada M.Saakašvilis nuvykęs į Počio uostą, esantį už 30 km nuo Adžarijos sienos, pareikalavo, kad Gruzijai būtų suteikta teisė kontroliuoti muitinę, Batumio jūrų ir oro uostus, finansų sistemą, o pirmiausia nuginkluoti nekontroliuojamas ginkluotas grupuotes, kurias įsteigė A.Abašidzės klanas. Gruzijos prezidentas taip pat paragino Rusiją gerbti Gruzijos nepriklausomybę ir teritorinį vientisumą bei išpėję Rusiją nesikišti į konfliktą ir neišvesti į gatves tankų, kitos šarvuotos technikos. Kaip žinoma, Rusija nepaisydama pažadų ir išipareigojimų net negalvoja išvesti savo armijos iš Gruzijos. Pasak Rusijos gynybos ministro S.Ivanovo, geriausiu atveju tai galėtų būti padaryta tik po dešimties metų. Taigi pagal seną rusų patarlę: "Ketvirtadienį po lietučio". Pats A.Abašidzė konflikto pradžios metu, kaip paprastai, sėdėjo Maskvoje ir paprašė Rusijos prezidento, Dūmos ir Federacijos tarybos imtis visų veiksmų, kad būtų išvengta kraujo praliejimo. Nors pats tą galimą kraujo praliejimą ir organizuoja bei įsakė dalyti ginklus civiliams gyventojams. Pranešama, kad jau išdalyta daugiau kaip 5 tūkstančiai "kalanšnikovų", daugybė šaudmenų.

Maskva bemat atsiliepė į savo statytinio prašymą ir vadinamieji Rusijos taikdariai jau išpėjo Tbilisį nesiminti jėgos prieš A.Abašidzės režimą. Dar daugiau, į Batumį atvyko

Maskvos meras, aktyvus nacionalistas ir imperininkas Jurijus Lužkovas bei pareiškė, kad jis čia su tarpininkavimo misija. Kartu su juo - Valstybės Dūmos deputatas, aktyvus SSRS atkūrimo šalininkas Viktoras Alksnis, gerai žinomas ir Lietuvoje. Tai jokia ne tarpininkavimo misija, o siekimas parodyti, kad Maskva visomis išgalėmis remia Adžarijos separatistus.

Ispanija: posūkis kairėn

Ispanijos parlamento rinkimų rezultatai buvo daug kam gana netikėti - pralaimėjo 8 m. gana sėkmingai valdžiusi šali konservatorių Liaudies partija. Nors visi apklausų duomenys rodė, kad ši partija ir jos lyderis premjeras Ch.M.Aznaras laimės rinkimus. Tačiau visas prognozes pavertė niekais neregėto masto teroristiniai išpuoliai, kokių jau mažiausiai 15 m. nerėgėjo ne tik Ispanija, bet ir kitos Europos valstybės. Likus 3 d. iki parlamento rinkimų per keturis sprogimus perpildytuose traukiniuose Madride žuvo 200 žmonių, 1400 sužeista. Ispanijos vyriausybės atstovai iškart pareiškė, jog tai baskų separatistų grupuotės ETA darbas. Tuo neabejojo ir pats premjeras Ch.M.Aznaras bei jo vyriausybės ministrai. Teroristinė grupuotė ETA buvo labai priešiška nusiteikusi Ch.M.Aznaro vyriausybės atžvilgiu. Pats premjeras ne kartą yra pabrėžęs, kad ETA turi būti sunaikinta kaip kelianti grėsmę ne tik Ispanijai.

ES ir JAV ETA paskelbė teroristine organizacija. Nuo 1968 m. šios organizacijos teroristai nužudė mažiausiai 850 žmonių, tarp jų ir taikių civilių. O praėjusią vasarą ETA surengė visą seriją sprogimų Ispanijos kurtuose siekdami ne vien savo separatistinių tikslų, bet ir sužlugdyti augančią Ispanijos ekonomiką, nes turizmas yra labai svarbi šalies ekonomikos dalis. Taigi Ispanijos vyriausybė turėjo pagrindo teigti, jog ETA yra labiausiai suinteresuota pašalinti Liaudies partiją iš valdžios. Tuo labiau kad opozicijoje buvę socialistai ne kartą demonstravo savo ketinimus tartis su baskų ir Katalonijos separatistų vadeivomis, net kalbėjo apie nepriklausomybės suteikimą šiems regionams.

Dabar socialistai ir jų šalininkai teigia, kad Ch.M.Aznaras ir jo vyriausybės nariai melavo sakydami, jog išpuolius įvykdė ETA. Socialistai remdamiesi šiukšlių dėžėje rasta vaizduose tvirtina, kad teroro aktus suorganizavo viena "Al Qaeda" grupuotė, kurios nariai yra Maroko, Saudo Arabijos ir kitų musulmoniškų šalių islamistai, kaip kerštą už Ispanijos paramą JAV karinei operacijai Irake.

Kaip ten bebūtų, teroristai savo tikslą pasiekė. Ch.M.Aznaro vyriausybė buvo tarsi rakštis ne tik ETA, bet ir arabų teroristams. O naujasis premjeras Ch.L.Sapateras pareiškė apie galimą Ispanijos karių išvedimą iš Irako.

Jonas BALNIKAS

Kovo 11-oji Kaune

(atkelta iš 1 psl.)

Po šventinės dienos į "Tremtinio" redakciją Kaune užsukęs LPKTS narys, atkurtos Didžiosios Kovos partizanų apygardos vadas Augustinas Švenčionis labiausiai džiaugėsi tuo, kad šiemet Kovo 11-osios renginiuose dalyvavo labai daug jaunimo: "Anksčiau į minėjimus susirinkdavome tik mes – kovojusieji už Lietuvos nepriklausomybę." Šiemet pagrindiniai šventės šeimininkai ir svečiai buvo miesto mokyklų mokiniai – per keturiolika nepriklausomybės metų išaugusi naujoji laisva ir visiškai kitokia karta. "Jaunimas brandos egzaminą išlaikė", – džiaugėsi jaunimo sąmoningumu buvęs laisvės kovų dalyvis.

Miesto mokyklų mokiniai į Lietuvos nepriklausomybės atkūrimo dienos minėjimą Vytauto Didžiojo karo muziejaus sodelyje atžygiavo šventine eiseną. Kartu su miesto valdžios atstovais bei Kauno įgulos kariais padėjo gėlių prie Laisvės paminklo ir Nežinomojo kario kapo.

Turbūt ne vieną minėjimo dalyvį apėmė pasididžiavimas, kad išauginom tiek daug laisvų protingų ir kūrybingų vaikų – talentingiausi jaunieji žodžio meistrai skaitė eiles, tarė sveikinimo žodžius. "Mums – tai istorija, mūsų tėvams – išsipildžiusi svajonė", – kalbėjo moksleivijos vardu M. Karpavičius. Jauni-

mas dabar kitoks, jį traukia šalies demokratija. Moksleiviai geba pareikšti savo nuomonę ir valstybės klausimais – pernai surengtame moksleivių referendume beveik absoliučia dauguma buvo pritarę narystei Europos Sąjungoje. "Mes dar ne kartą parodysime, kad esame ne ką prastesni už Europos jaunimą", – sakė jis.

Kauniečius akcentuodamas Kauno svarbą ir indėlį atkuriant nepriklausomybę sveikino Nepriklausomybės Akto signataras Povilas Varanauskas. Miesto mero Arvydo Garbaravičiaus, išvykusio į tarptautinę prestižinę Kanų nekilnojamojo turto parodą pristatyti Kauno ir Vilniaus dvimiesčio plėtros projekto, sveikinimą perskaitė "Purienu" vid. mokyklos mokinys. Į dangų – tarsi į naują ateitį kartu su moksleivių choro daina išskrido iš rankų paleisti balandžiai...

Per tuos metus subrendo ne tik jaunimas – baigtas ir keturiolika metų trukęs nepriklausomybės brendimo etapas: netrukus Lietuva taps Europos Sąjungos bei NATO nare. Kovo 11-ąją galėjome įsitikinti, kad potencialas naujam šuoliui sukauptas – auga ir sąmoningėja žmonės, norintys ir pasiryžę gyventi naujai, europietiskai, mylintys savo šalį ir demokratiją, vertinantys jos nepriklausomybę, nesidairantys atgal ir nesiilgintys praėjusių laikų.

Irma MINSKIENĖ

Namų savininkai piktinasi

(atkelta iš 2 psl.)

Prašome LR Seimo narius padėti namų savininkams ginti teisingumą, LR Konstituciją ir žmogaus teises.

Šiuo metu šimtai namų savininkų Lietuvos miestuose ir rajonuose renka parašus. Planuoja surinkti 10000 parašų dėl kreipimosi į Europos Parlamento vadovus dėl šiurkščių žmogaus teisių ir LR Konstitucijos pažeidimų Lietuvoje nuosavybės gražinimo klausimu su prašymu, kad iš Europos Parlamento atvyktų komisija į Lietuvą, nustatytų pažeidimų faktus ir svarstytų Europos Parlamente.

LR Seimas ir Vyriausybė:

1) sistemingai šiurkščiai pažeidžia LR Konstituciją ir žmogaus teises nuosavybės gražinimo klausimu;

2) LR Vyriausybė nevykdo prisiimtų Lietuvos žmonėms įsipareigojimų;

3) per 14 metų tik 50 proc. gyvenamųjų namų gražinta savininkams, nes neskirta lėšų programai vykdyti;

4) Lietuvoje nuo 2000 m. nuosavybės gražinimas sustabdytas ir iki šiol nevykdomas;

5) 14 metų nemokamas joks nuomos mokestis savininkams už jų namų eksploatavimą;

6) per 14 metų neskirta jokių lėšų šių namų, kuriuose gyvena nuomininkai, remontui. Dėl to dalis namų tapo avariniai, o savininkai patyrė milijoninę žalą, bet Vyriausybė tos žalos savininkams nekompensuoja;

7) klesti didžiulė korupcija dėl žemės gražinimo savininkams.

LR namų ir žemės sklypų savininkų sąjungos pirm. Mykolas VITKAUSKAS

Mūsų dienos kaip šventė

(atkelta iš 1 psl.)

Būtent tokia dvasia kovo 10-osios vakarą pleveno Sporto rūmuose, kur žmonės švęsti buvo pakvietusi Tėvynės sąjunga. Rengėjai norėjo žmonėms padovanoti šventę, ir ji įvyko. Į Vilnių žmonės suplaukė iš visos Lietuvos. Sporto rūmai seniai nematė tiek daug žmonių – jaunų ir ne tokių jaunų, užpildžiusių visą erdvę, ne tik sėdimas vietas, bet ir visus stovėti įmanomus tarpelius. Suėjo, suvažiavo ir tie, labiausiai tie, kuriems turtėjanti ir blizganti Lietuva šiandien tampa vis labiau neprieinama. Galėjai matyti jų žilas galvas, daug jų. Galėjai matyti taip pat daug ir jaunų, netgi mažų, atėjusių su visa šeima. Galėjai girdėti net ir nelietuviškai kalbančių, bet šventusių kartu su visais. Vėl grįžo Sąjūdžio dvasia ir jausmas, kad mes esame, kad mūsų daug, kad mes stiprūs. Apie tai buvo ir kalbos. Į susirinkusius kreipėsi prezidentas Valdas Adamkus, pirmasis valstybės vadovas prof. Vytautas Landsbergis ir Tėvynės sąjungos pirmininkas Andrius Kubilius.

„Istorija kviečia šiandien jaunus ir senus telktis į valstybę, kaip į etninę visuomenę, – kalbėjo Valdas Adamkus. – Esame ir būsim skirtingi, įvairiai galvojančios ir gyvenimą įvairiai suprantantys. Bet saugūs ir tvirti būsim tik jei mūsų meilė Lietuvai bus stipresnė už mūsų skirtumus. Brangieji, saugokime šiandien tai, ką bendromis pastangomis esame laimėję, būtent tautos laisvę ir tautos garbę. Būkime valstybės žmonėmis. Mūsų atkurta Lietuvos valstybė gyvuos per amžius. Sveikinu visus su dideliu dėkingumu, kad šiandieną galime švęsti Kovo 11-ąją.“

Vytautas Landsbergis savo kalbą pradėjo eilėmis apie sveikatą, teisybę, sniegą, vėją tarp miškų, sukrautą pumpurą ir balandžio eisena į vasarą...

„Čia vėl – kaip Lietuvos Atgimimo laikais, Sąjūdžio didžiosios bangos laikais, – pradėjo savo kalbą V. Landsbergis. – Ir iš tiesų mūsų Atgimimas tęsiasi. Sudėtingas kelias. Kelias nelygus, duobėtas, bet mes juo einame. Mes toli jau nuėjome, kad atkurtoji nepriklausomybė būtų saugi, kad mes būtume geroje kompanijoje – Europos demokratijų šeimoje. Sveiki-

nu visus, čia esančius ir nesanančius, kuriems bus pranešta, kad laisvoji Lietuva gyva, kad ji nesutrikusi ir neišgąsdinta, kad jau niekas nesuvaržys mūsų ryžto apginti šalies orumą. Kovo 11-oji simbolizuoja dar sykį atgautą, prieš 14 metų atsikovotą Lietuvos laisvę, o kartu ir atgautą tėvynę. Prasminga turėti tikrą tėvynę, tikrą Lietuvą neišplautame pasaulyje. Kaip tame Marcelijaus Martinaičio eilėraštyje: „Užtrauksim mes ant tilto Dauguvos, kad broliai mes – iš Lietuvos...“ Ne iš kažkur, ne benamiai sovietai, ne kokių vėjų blaškomas pagairių smiltys be šaknų, ne. Mes – iš Lietuvos. Todėl ir broliai, toks pojūtis įpareigoja ir įprasmina – kuo esmi ir kam esmi...“

Aš manau, šituose rūmuose ši vakarą nereiktų net klausti, ar mes iš Lietuvos. Tėvynės sąjunga pašaukta puoselėti šią dvasios gyvybės liepsnelę vėjų, kad jos neužpūstų Lietuvos niekintojai. Prisiminkime ir matykime, ką padarė anoji Kovo 11-oji 1990 m., įgalioję ir įgaliojusieji, daugybė piliečių, parėmusių Lietuvos nepriklausomybę. Atidarėme nelyginant narvą ir pasiūlėm laisvę. Paskelbusi, kad Lietuvoje nebeveikia sovietinės konstitucijos ir kad svetimieji mums – ne valdžia, Lietuva pradėjo gyventi pagal savo pačios Laikinąją pagrindinę įstatymą, Laikinąją konstituciją ir savo pačios įstatymus, – kad būtų žmogų ir save gerbiančių teisėnė valstybė. Kas kviečia šiandien nesilaikyti šalies įstatymų, netgi yra už jų sulaužymą, iš tikrųjų stumia Lietuvą iš Lietuvos, varo atgal į narvą. Valstybę atkūrėme prieš 14 metų kovo 11-ąją, atkūrėme dar vienai istorinei galimybei ir laisvės išmėginimams. Jie pasirodė nelengvi ir baigsis dar negreitai. Lengviau, ramiau bus įstojus į Šiaurės Atlanto ir Europos Sąjungą. Bet, kaip Vincas Kudirka sakė: priešas nestygsta. Tų žodžių kai kas nemėgsta, sako: jie ieško priešų. Mes nieškom priešų, jis patys lenda. Deja, randa ir plyšių mūsų dar nevirtose tvirtovėse. Todėl taip svarbu turėti savyje tėvynės vaikų solidarumo ir santarvės. Puoselėti mažų mažiausiai sveiką protą ir kuo daugiausia tėvynės meilės. To visiems ir linkiu. Tokie yra dešimt Vinco Kudirkos įsakymų lietuviams, kuriuos

dažnai giedame ir šiandien dar giedosime, bet verta ir apmąstyti.“

Baigiantis šventei į susirinkusius kreipėsi TS pirmininkas Andrius Kubilius:

„Sveikinu visus – jaunus ir šiek tiek vyresnius, atvykusius iš Šakių ir iš Kėdainių, o ypač atėjusius iš mano gimtojo Antakalnio. Mes švenčiame tik 14-ąją savo gimtadienį, mes dar visai jauni, tiesiog paaugliai. Bet pažiūrėkime, kokie per tuos 14 metų mes užaugom. Mes esame Lietuvos šeima. Lietuva keičiasi, keičiasi ir mūsų šeima. Kai man buvo keturiolika, mūsų didžiausia svajonė buvo kartu su Benu nuplaukti į Nidą. Dabar 14-mečiai jau drąsiai gali plaukti per visą Europą. Tarp mūsų yra ir tokių, kurie su visais nespėja, todėl šeima turi jais pasirūpinti. Šeima turi pasirūpinti ir tais, kurie pasiklysta. Tautos paauglystė yra taip pat pavojingas amžius. Kai kas galvoja, kad tautą paauglystėje galima lengvai gundyti ir apgauti. Ypač malūnsparniais ar spalvotais saldainiais. Tie, kurie taip galvoja, apsigauja. Esu tikras, kad lietuviai du kartus ant to paties grėblio neužlips.“

Būna šeimoje visko, būna ir sūnų palaidūnų, ką padarysi, visiems gali pasitaikyti. Stipri šeima atlaiko, nesugriūna. O mes juk stipri šeima. Sveikinu visus ne tik su 14-uoju gimtadieniu. Sveikinu su tuo, kad jau po 23 dienų būsim NATO, o po 50 dienų – ir ES. Šiuo keliu mus veda Vytautas Landsbergis ir Valdas Adamkus. Šiuo keliu mus vedė visi, kurie kovo 11-ąją, prieš 14 metų, turėjo drąsos balsuoti. Šiuo keliu mes atėjome iki tikslo tik todėl, kad jūs Kupiškyje ir Kaune, Šiauliuose ir Biržuose – visoje Lietuvojeėjote kartu su mumis, šalia mūsų, priekyje mūsų. Ačiū jums.“

Kovo 10-osios vakarą susiildė ir nuspalvino puikūs Lietuvos dainininkai, kurie atliko rimtas ir prasmingas bei linksmas dainas. Jiems taip pat buvo šventė, nes jų klausė visa išsiilgusi šventės Lietuva.

Tėvynės sąjunga vėl nori kalbėti, Tėvynės sąjungą žmonės vėl nori girdėti. Ir tai ne pirmas toks Tėvynės sąjungos susitikimas su Lietuva. Šiandien visos šalės, į kurias kviečia Tėvynės sąjunga, būna perpildytos.

Paminklas žuvusiems ir išlikusiems

Lietuvos kino teatruose nuo vasario vidurio gausu žiūrovų. Jaunimas ir žilagalviai eina žiūrėti Jono Vaitkaus filmo "Vienui vieni". Vilniuje per mėnesį kino teatruose "Coca cola plaza Vingis" ir "Forum Cinemas Akropolis" apsilankė per 15 tūkst. žiūrovų, ne ką mažiau ir Kauno "Senajame treste". Gausiai lankomas šis filmas ir kituose miestuose.

Apie dramatišką Lietuvos rezistencinę kovą ir vieną iškiliausių pasipriešinimo okupantams dalyvių Juozą Lukšą-Daumantą galima sukurkti kino sagą ar epopėją, tačiau šiandien džiaugiamės tuo, ką turime. Iš pradžių, pasak Nacionalinės premijos laureato režisieriaus Jono Vaitkaus, buvo didesni užmojų, turėjo būti platesnės amplitudės visa filmo sandara, tačiau visa tai subliūško atsitrenkus į valdžios abejingumą, kas nulėmė svarbiausią šio mechanizmo sraigtelį - lėšas.

Filmo prodiuseris V. Vilimas Vasario 16-osios proga lankėsi JAV. Susitikimuose su Amerikos lietuviais jis dėkojo už finansinę paramą, kurią filmo kūrėjai gavo iš JAV, Kanadoje, Australijoje gyvenančių tautiečių. "Lietuva to filmo pinigais neparėmė", - sakė V. Vilimas ir padėkojo už sienio lietuviams už paramą bei supratimą. Lietuvos partizaninis karas filme "Vienui vieni" parodytas be pagražinimų ir stilistinių įmantrybių - toks, koks iš tiesų buvo. Filmo fabula sukurta remiantis Lukšų šeimos tradicija, kurios pagrindas paimtas iš Juozo Lukšos-Daumanto knygos "Partizanai" ir citatomis iš "Laiškų mylimosioms", bei šios šeimos atstovo, šiandien vienintelio gyvo liudininko, LPKTS valdybos pirmininko Antano Lukšos prisiminimais. Lyg ir pasigendi išgrynintų Juozo Lukšos, taurios ir šviesios asmenybės, bruožų, jo intelekto, politinio išvalgumo, gebėjimo bendrauti, nuoseklios veiklos. Visa tai užgožia partizaninio karo epizodai - okupantų ir jų pakalikų žiaurumas, kankinimai, grasinimai ir netektys.

Filme papasakota Lukšų šeimos tragedija. Tačiau nukentėjo daugelis lietuvių šeimų, tad juosta "Vienui vieni" tegu bus priimta kiekvienuose namuose, kiekvienoje nukentėjusioje nuo okupantų šeimoje kaip sava netektis, kaip įamžintas savas skausmas ir vertinama kaip didingas paminklas žuvusiems ir tiems, kurie sugebėjo išlikti. Tai himnas partizaninio karo aukoms, netektis patyrusioms šeimoms, visiems, kurie gynė Lietuvos laisvę.

Užsukus į kino sales, kur rodoma juosta "Vienui vieni", išvysti nemažai jaunimo. Džiugu, kad mokyklos randa laiko šiam filmui. Jaunoji karta už-

augo be dvasinių vertybių, ji nežino tikrosios tautos istorijos, tad "Vienui vieni" bent kiek užpildys šią spragą.

Kauno "Senajo tresto" kino teatrą jau aplankė Jono Jablonskio, "Saulės", Juozo Lukšos gimnazijų, "Purienu", "Pilėnu", "Aukuro", Salomėjos Nėries, "Versmės" ir kitų vidurinių mokyklų bei gimnazijų moksleiviai. Pakalbino-me "Purienu" vidurinės mokyklos 11 klasės moksleivius užduodami vieną klausimą: "Kaip jaunoji karta priima tokias skaudžias tiesas pasakojantį filmą?" Mums atsakė:

Vytautas (11 kl.): "Iš močiutės pasakojimų žinojau, kad vykstant partizaniniam karui Lietuvos miesteliuose ir miestų aikštėse buvo išmėtyti nužudytų partizanų išniekinti kūnai, o stribai akylai stebėdavo, kas prie jų prieis... Šiame filme toks epizodas yra. Jis sustiprina įspūdį ir sukurtas labai įtikinamai."

Irma (11 kl.): "Tai labai realus filmas, nenuobodus ir įtikinantis. Jis kaip metodinė medžiaga galėtų būti rodomas mokyklose. Beje, tikėjausi išgirsti gražių partizanų dainų..."

Eglė (11 kl.): "Įtikinantis ir poetizuotas motinos vaidmuo. Mums, tik iš pasakojimų suvokiančių to meto didvyriškus kaimo moterų poelgius, jų ištvermę, drąsą ir dvasinę pusiausvyrą, filme sukurtas Onos Lukšienės paveikslas tą įspūdį dar labiau sustiprino."

"Purienu" vidurinės mokyklos direktorius E. Balasevičius sakė nekantriai lauksias, kada pasirodys šio filmo kopija - vaizdajuostė. Ji bus didelė pasipirtis patriotinio auklėjimo bei istorijos pamokose, sakė direktorius.

Juozo Lukšos gimnazijos VIIIb klasės moksleiviai atsakė į anketoje pateiktus klausimus: kokių minčių sukėlė filmas "Vienui vieni"; kuris istorinis laikotarpis vaizduojamas šioje juostoje; kurie filmo herojai paliko didžiausią įspūdį; ko pažiūrėjusi filmą iš vaizduojamo jame laikotarpio galėtų pasimokyti jaunoji karta.

Spausdiname kelis atsakymus:

Modesta: "Filmo kūrėjai parodė, kokie sunkūs Lietuvai buvo laikai, kai vyko partizaninis karas."

Deimantė: "Didžiausią įspūdį paliko pagrindinis filmo herojus Juozas Lukša-Daumantas."

Rima: "Filme vaizduojamas Lietuvos partizaninis karas, kurio žiaurumus patyrė mūsų seneliai."

Ieva: "Iki šiol negalėjau įsivaizduoti, kad aktoriai Kazlas ar Rudokas galėtų sukurti rimtus vaidmenis. Tuo jie man ir įsimintini."

Agnė: "Vienui vieni" - patriotizmą ugdantis filmas. Jį pamačiusi supratau, kokia brangi yra tėvynė."

Aušra ŠUOPYTĖ

Filmo "Vienui vieni" premjera!

Vilniuje "Coca cola plaza" - vasario 20 d. - balandžio 1d.

Šiauliuose "Saulė" - kovo 5-25 d.

Panevėžyje "Garsas" - kovo 26 - balandžio 8 d.

Alytuje "Dainava" - balandžio 9-15 d.

Klaipėdoje "Žemaitija" - kovo 19 - balandžio 8 d.

Kretingoje "E28" - balandžio 16-18 ir 23-25 d.

Mažeikiuose "EOS" - balandžio 30 - gegužės 6 d.

Gargžduose "Minija" - gegužės 7-13 d.

Jurbarke kovo 28-29 d.

Nedideliuose miesteliuose filmas bus rodomas pagal užsakymus.

Danguolė AŽANECKIENĖ

Jų lūpos kalba meilę Tėvynei

Kovo 7 d. Plungės kultūros centre 15 metų veiklos sukaktį paminėjo tremtinių ir politinių kalinių choras "Tėvynės ilgesys"

Vieno likimo žmonių chorą subūrė ir jam vadovauja Mykolo Oginskio meno mokyklos pedagogė Agnietė Lizdenytė. Pasak vadovės, kolektyvo gimimo laikas skaičiuojamas ne nuo pirmosios repetitijos, bet nuo pirmojo koncerto - 1989-ųjų Vasario 16-osios. Tada jungtiniam meno kolektyvų koncerte grupė įvairiuose atšiauraus Sibiro lageriuose ir kalėjimuose kentėjusių plungiškių sudainavo dvi toli nuo Lietuvos tyliai jų dainuotas Tėvynės ilgesio dainas.

Vokalinis ansamblis gausėjo, išaugo į chorą. Jį pavadino "Tėvynės ilgesys". Apie šį nelaisvėje nuolat širdį gildžiusį, bet ir padėjusį išgyventi

ta rajono miesteliuose, gyvenvietėse ir miškuose statant ir šventinant kryžius, paminklus kritusiems kovose už Lietuvos laisvę, koncertuota Plungėje, Mažeikiuose, Šilalėje, dalyvauta visose respublikinėse buvusių tremtinių ir politinių kalinių dainų šventėse, kasmet Ariogaloje rengiamuose nukentėjusiųjų nuo sovietinio režimo sąskrydžiuose, visose Pasaulio lietuvių dainų šventėse. Koncertuota Švedijoje, Vokietijoje. Visur dainų žodžiais, poezijos posmais bylotą gyva skaudžioji mūsų tautos istorija. Įrašyta kasetė "Mūsų kančios ir daina - Tau, Tėvyne!" Choro vadovė A. Lizdenytė puoselėja viltį surinkti ir įrašyti dar daugiau autentiškų mūsų

LPKTS Plungės sk. choras "Tėvynės ilgesys"

jausmą - didžioji dalis choro repertuaro dainų.

Dabar choro reperture - daugiau negu 100 chorinių kūrinių, dainuojamų 30 garbaus amžiaus žmonių - nesimokiusių specialiose muzikos mokyklose, bet iš prigimties balsingų, gabių ir be galo mėgstančių muziką, dainas. Net tremtyje jie muzikavo, dainavo. Štai Bronė Dzindoletienė Sajanų kalnyno pakraštyje laisvą nuo sunkaus darbo valandėlę grojo akordeonu, kitus mokė lietuviškų šokių, dainų. Tad nenuostabu, kad ir dabar sako, jog choras - jos gyvenimas. Veronika Asauskienė Irkutsko srityje Svirsko kaimo kultūros namų choro vadovo buvo pakviesta į vietinį chorą dainuoti solo partijų. Tylia daina, poezijos posmais išsiliejanti kančia stiprino politinę kalinę Rozaliją Valiūniene, dabar jau kelių poezijos ir prisiminimų knygų autorę. Choras dainuoja kompozitoriaus Rimanto Vaičekonio sukurtą dainą pagal Rozalijos eilėraščių "Sugrįšiu".

- Teturėjome vienintelį troškimą - grįžti į Lietuvą, - dabar prisimena ir kiti choro nariai.

Penkiolika metų giedota ir dainuo-

krašto partizanų dainų. Tačiau tam kol kas stinga lėšų.

Jubiliejiniam koncerte skambėjo pačios brangiausios dainos. Graudžios - primenančios tremtį, džiugios - apie motiną, Lietuvą ir Plungės parką.

Po koncerto choro vadovė A. Lizdenytė, koncertmeisterė Juditą Stanikutę ir dainininkus pasveikino ir padėkos raštus bei atminimo dovanas įteikė Plungės savivaldybės meras Vigantas Danilavičius, Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių bendrijos valdybos pirmininkas Vytas Miliauskas, Plungės miesto garbės pilietė Kristina Šrioder, Šiaulių, Kuršėnų, Mažeikių tremtinių chorų atstovai, Plungės savivaldybės kolegijos pirmininkas Vitas Klimas, kultūros centro direktorius Romas Matulis. Į sceną gėlių puokštes nešė dainininkų artimieji, draugai. O choro vadovės A. Lizdenytės brolių kvintetas prie gražių linkėjimų ir gėlių pridėjo dar ir keltą skambių dainų. Jubiliejinis minėjimas nesibaigė dar visiems sugiedojus Lietuvos himną, "Ilgiausių metų!", jis tęsėsi linksmoje choro ir jo svečių vakaronėje.

Albumas-epopėja

Mano rankose – brangi dovana, albumas „Naikintos, bet nenugalėtos kartos kelias“. Tai albumas-epopėja apie Taišeto, Ozerlago bei Bratsko griežtojo režimo lagerių 1948-1958 m. politinius kalinius. Jame išspausdinta per 500 autentiškų nuotraukų ir tekstų.

Albumo sudarytoja – buvusi Taišeto griežtojo režimo lagerio politinė kalinė Natalija Gudonytė taikliai apibū-

apie šimtas lietuvių. Tai katorgininkų lageris. Nuotraukose – jaunos merginos bei moterys... Žvelgiu į nuotrauką „Prieš etapą“ – tai 06-ojo lagerio plytų gamybos fabrikas Ozerlage. Čia jauni vyrai nuo alkių ir šalčio sutrauktai veidais, tarytum seneliai, įsigūžę šimtasiūlėse.

Apie darbą 021-ajame lageryje, žėručio skaldymo ceche, pasakoja Antanina Matusaitė: „Atvežtą žaliavą pa-

Naujos knygos

tik gaila, kad ne visos kokybiškos – nuo laiko dulkių pablukusios, todėl daugelio politinių kalinių liko nesužinotos pavardės ir vardai.

Nemažai albume ir partizanų nuotraukų. Jie mūšio su sovietų kareiviais ir stribais metu buvo gyvi paimti, žiauriai kankinti ir tik per stebuklą išlikę atsidadę lageriuose.

Verčiant puslapį po puslapio žvilgsnį patraukia kunigų ir vienuolių nuotraukos. Lageriuose patyrusių alkį, šaltį,

Akmens karjero brigada. Lietuvaitės. Ozerlagas, 011-asis lageris. 1954 m.

dino nuotraukose įamžintus lagerininkus: „Nuotraukose mes šypsomės. Vienoje iš jų atrodytų, kad esame poilsio stovykloje. O esame įamžintos per mėšlavežį – mėšlą išvilkome plikomis rankomis iš karvidžių, sukrovėme kūgius ir sulipę ant jo juokiamės. Kodėl? Kas slepiasi po šia šypsena?.. Tai pavogta jaunystė. Sielos ramybė ir galia. Meilė, viltis, saviironija mums padėjo nepalūžti. Kiekvieno širdyje degė meilė gimtajam kraštui ir viltis sugrįžti. Nors tai buvo pragaras pragare ar dar baisiau – fizinis ir dvasinis siaubas, mes nepalūžome.“

Rašinyje „Mes, taišetiškiai“ Edvardas Burokas kviečia pažvelgti „į buvusios politinės kalinės darbščiosios Natalijos Gudonytės šio albumo puslapiuose išrikiuotas merginas, moteris, vyrus... Kiek jų liko gyvų?.. Tvirtų it granitas, klupusių ir kilusių, kankintų skaudžiau nei kryžiuojant...“

Tad versdami šio albumo lapus mintyse pakeliaukime Sibiro kankinių pėdomis, pabūkime kartu, supraskime, atjauškime bei pagerbkime jų Kančios kelią ir jų kilnių idėjų nemirtingumą.

024-ajame lageryje buvo

Natalija Gudonytė. Taišetas, 11-asis lageris, 1955 03 30

čios iškraudavome. Šiam darbui reikėjo daug kantrybės, gerų nervų ir gerų akių.“

Miško darbus taip pat dirbo daug lietuvių. Ne tik vyrai kirto medžius, bet ir moterys. Graudu žiūrėti į prieš fotoobjektyvą susibūrusias menkomis šimtasiūlėmis apsirergusias jaunas moteris ir merginas.

Dėmesį patraukia 1950 m. Kūčių riestainėlis, kurį padovanavo ir palaimino vienuolė Marija Majeuskaja ir liepė laikyti kaip relikviją. Jį taip pat išsaugojo Natalija Gudonytė.

Albume daug nuotraukų,

pažeminimą žvelgia į mus kupinos Tikėjimo, Meilės ir Vilties kun. Kazimiero Vaičionio, kun. Prano Račiūno, Angelės Sereikaitės (dabar Pažaislio vienuolyno vyr. sersers Remigijos), vienuolės Uršulės Teresės Navickaitės (1901-1985) ir kt. akys. Ypač patraukia Adelės Dirsytės (1909-1955) veidas. Tai ji lageriuose išmokė ir įpratino mergaites dvasinio susikauptimo, aktyvaus religinio gyvenimo. Tai jos ranka rašyta maldaknygė „Marija, gelbėk mus“ sukėlė pasaulyje didžiulį atgarsį.

Albumo skyriuje „Taišeto lagerių poezija“ skaitome jaudinančias O.A.Jaskelevičiūtės-Gorodskienės, O.Svetikaitės, S.Višinskienės, A.Lukšytės, A.Bitvinsko, kun. K.Vaičionio ir kt. eiles. Čia vyrauja tėvynės meilės, artimųjų ir savo krašto ilgesio, vilties motyvai.

Skyriaus „Laisvėjimo metai – 1955 m.“ nuotraukose jau daugiau džiugia viltimi nušvitusių veidų. Po Stalino mirties viltis sugrįžti į tėvynę vis šviesėjo. Kūrėsi saviveikliniai būreliai. Įsidrąsinę lietuviai net užgiedodavo Lietuvos himną, bet prižiūrėtojai nesuprasdavo, kas tai per „daina“.

(keliamo į 7 psl.)

LGGRTC pasipriešinimo dalyvių (rezistentų) teisių komisija skelbia pretendentų rezistentu vardui gauti sąrašą

Tęsinys

Vytautas Česlovas Jučinskas, rėmėjas, Mažeikių aps. Židikų valsč. 1944-1946 m.

Janina Juškauskienė-Matusevičiūtė, ryšininkė, Marijampolės aps. Krosnos valsč. Geležinio Vilko rinkt. 1946-1947 m.

Bronius Juškys (po mirties), sukilimo dalyvis, Raseinių aps. Girkalnio valsč. 1941 06 22-28

Elena Kadziauskienė-Ausiukevičiūtė, ryšininkė, Raseinių aps. Jurbarko valsč. Kęstučio apyg. Aido būrys 1949-1950 m.

Juozapas Katkus (po mirties), partizanas, Kretingos aps. Darbėnų valsč. 1945-1950 m.

Mykolas Katkus (po mirties), partizanas, Kretingos aps. Darbėnų valsč. 1946-1948 m.

Vytautas Kauzonas (po mirties), ryšininkas, Varėnos aps. Merkinės valsč. Juozapavičiaus būrys 1947-1949 m.

Vytautas Aleksandras Kirlys, karys, Rokiškio aps. Juodupės valsč. Vietinė rinktinė 1944 02 16-1944 05 15

Ona Kleponytė, ryšininkė, Alytaus aps. Merkinės valsč. Siaubo, Šarūno būriai 1945-1947 m.

Petras Kliuza (po mirties), sukilimo dalyvis, Kretingos aps. Skuodo valsč. 1941 06 22-28

Antanas Kližentis (po mirties), pogr. organ. narys, Tauragės aps. Eržvilko valsč. LLA narys 1944 03-1944 10

Stasė Kmitienė-Šabliauskytė, ryšininkė, Raseinių aps. Betygalos valsč. Dirsės būrys 1944 08-1944 12

Viktoras Koževnikovas, pogr. organ. narys, Kauno aps. Seredžiaus valsč. LLA narys 1946-1948 m.

Vitalija Stanislava Kraujalienė-Kanapkaitė, ryšininkė, Utenos aps. Kuktiškių valsč. 1944-1961 m.

Jonas Rimgaudas Kraujalis, ryšininkas, Utenos aps. Kuktiškių valsč. 1959-1965 m.

Domininkas Pranas Krinickas, ryšininkas, Prienų aps. Šilavoto valsč. Tauro apyg. Geležinio Vilko rinkt. 1948-1953 m.

Juozapas (Juozas) Krištopaitis (po mirties), partizanas, Panevėžio aps. Naujamiesčio valsč. 1944-1946 m.

Ona Kriukelienė-Kreizaitė (po mirties), ryšininkė, Rokiškio aps. ir valsč. 1946-1947 m.

Jonas Kriukelis (po mirties), partizanas, Rokiškio aps. ir

valsč. 1944-1945 m.

Jonas Lanka (po mirties), ryšininkas, Trakų aps. Žiezmarčių valsč. 1944-1945 m.

Stanislovas Lapinskas, partizanas, Rokiškio aps. Kamajų valsč. 1944-1948 m.

Albinas Laska (po mirties), partizanas, Ukmergės aps. Žemaitkiemio valsč. Žaibo būrys 1949-1950 m.

Aleksandras Leonavičius (po mirties), ryšininkas, Kretingos aps. Platelių valsč. 1944-1945 m.

Veronika Malinauskienė-Rudytė, ryšininkė, Panevėžio aps. ir valsč. 1949-1953 m.

Antanas Marcionis (Marcionolis) (po mirties), partizanas, Lazdijų aps. Leipalingio valsč. 1945-1947 m.

Aldona Marčiulinaitė (po mirties), ryšininkė, Marijampolės aps. Balbieriškio valsč. 1945-1947 m.

Antanas Marčiulionis, ryšininkas, Lazdijų aps. Leipalingio valsč. 1945-1951 m.

Napoleonas Matelionis (po mirties), partizanas, Utenos aps. Alantos valsč. 1944 08-1944 11

Vaclovas Matkevičius (po mirties), partizanas, Trakų aps. Valkininkų valsč. 1944-1945 m.

Marė Merkevičienė-Petruškevičiūtė, ryšininkė, Marijampolės aps. Šilavoto valsč. Speigo būrys 1945-1953 m.

Jonas Morkūnas, ryšininkas, Prienų aps. Stakliškių valsč. Dainavos apyg. Margio grupė 1947-1951 m.

Antanas Narmontas (Narmontas) (po mirties), partizanas, Plungės aps. Platelių valsč. Mosteikos būrys 1947-1948 m.

Antanas Nemura, ryšininkas, Marijampolės aps. ir valsč. 1947-1949 m.

Jadvyga Ordienė-Janiulytė, rėmėja, Panevėžio aps. Troškūnų valsč. Vyčio apyg. Liūto, Žaibo būriai 1945-1950 m.

Juozas Oželis (po mirties), partizanas, Šilutės aps. Švėkšnos valsč. 1949-1952 m.

Jonas Palivonas (po mirties), partizanas, Rokiškio aps. ir valsč. 1944-1945 m.

Jadvyga Papirytė, ryšininkė, Utenos aps. Tauragnų valsč. 1945-1949 m.

(B.d.)

Atsiliepinus apie šiuos kandidatus siųskite adresu: LGGRTC pasipriešinimo dalyvių (rezistentų) teisių komisija, Gedimino 40, Vilnius. Pasiteirauti tel. (8-5) 2314157.

Albumas-epopėja

(atkelta iš 6 psl.)

Iš lietuvių aktyvisčių pamintinos A.Jaskelevičiūtė, B.Kryževičiūtė, N.Gudonytė ir kt. Išradingosios lietuvaivės iš skarų, megztnių, paklodžių, popieriaus skiaučių pasisiuvo tautinius drabužius. Beje, tremtyje jau buvo keliamos vestuvės, krikštynos bei švenčiamos auksinės vestuvės. Ir visa tai įamžinta nuotraukose.

Ir paskutinis albumo sky-

rius "Sugrįžus į Tėvynę" iliustruotas spalvotomis nuotraukomis. Jaudinančios septynių suvažiavimų nuotraukos.

Paskutiniuose albumo puslapiuose – buvusių politinių kalinių sąrašas, Ozerlago schema, kurią apie 1952-1956 m. sudarė nežinomas politinis kalinys. Čia pažymėta įkalinimo ir tremties vietos 1940-1960 m., kiek įkalinta ir ištremta 1940-1953 m. bei aprašoma kali-

Naujos knygos

nių apranga.

Savo jaudinančią kelionę albumo-epopėjos puslapiais norėčiau baigti jo sudarytojos N.Gudonytės žodžiais: "Visi mūsų prisiminimai susideda iš akimirkų – ką tuo metu matėme, jautėme, girdėjome. Mes negalim prisiminti išties metų, mėnesių, dienų – tik akimirką. Laikas gydo žaizdas. Įvykiai išblėsta, tačiau neišdyla, greičiau – laikas žaizdas balzamuoja."

Irena Janina
VAIČEKUSKAITĖ

ILSĖKITĖS RAMYBĖJE

Elena Naujokaitė-Makūnienė 1916-2004

Gimė Kauno aps., Šiulių k. 1941 m. su vyru, dirbusiu policininku, suimti, bet pasisekė pabėgti. 1944 m. sovietai nušovė vyrą. Elena visą laiką slapstėsi su 2 mažais vaikais. Rėmė partizanus. 1951 m. areštuota, nuteista 10 m. Kalėjo Vorkutos lageriuose. 1956 m. paleista. Prieš mirtį gyveno pas sūnų, Kaune.

Užjaučiame sūnų ir dukrą.

LPKTS Kauno skyrius

Valentinas Raslanas

Gimė Paliminės k., Utenos r. Dalyvavo 1941 m. sukilime. 1942-1943 m. tarnavo savisaugos batalione Baltarusijoje. 1944 m. rudenį įstojo į Girinio kuopos Jono Žemaičio-Maumedžio partizanų būrį, slap. Beržas. 1947 01 16 suimtas. 1947 05 03 nuteistas 10 m. lagerio ir 5 m. tremties. Kalėjo Kolymoje, Magadano sr., Peščianlage, Karagandos sr., Steplage. 1955 08 03 – tremtis Karagandos sr. Paleistas 1956 04 20 grįžo į Lietuvą. Apsigyveno ir dirbo Dūkšto mstl., Ignalinos r. Užaugino sūnų. V.Raslanui suteiktas kario savanorio statusas. Buvo aktyvus LPKTS Ignalinos sk. narys.

Palaidotas Kaniūkų kapinėse.

Nuoširdžiai užjaučiame gimines ir artimuosius.

LPKTS Ignalinos skyrius

Vladas Navickas 1921-2004

Gimė Virbalyje, Vilkaviškio aps. Baigė Kybartų gimnaziją. 1941 06 14 kartu su motina ir dviem broliais Vytautu ir Vincu ištremtas į Altajaus kr. Tėvas atskirtas ir nuvežtas į Krasnojarsko lagerius. 1942 m. šeima išvežta į Jakutijos šiaurę, prie Laptevų jūros, Bykov Misą. 1955 m. persikėlė gyventi į Jakutską, čia 1957 m. vedė tremtinę Donutę. 1961 m. grįžo į Lietuvą su dviem sūnumis. Grįžę gyveno Mažeikiuose, o nuo 1964 m. – Grigiškėse. Buvo aktyvus Atgimimo dalyvis. Nuo 1993 m. LPKTS Grigiškių sk. narys.

Palaidotas Karveliškių tremtinių kapinėse Vilniuje.

Nuoširdžiai užjaučiame šeimą ir artimuosius.

LPKTS Grigiškių skyrius

Elena Plankytė-Kordušienė 1937-2004

Gimė Kėdainių r., Plankių k. 1948 m. su mama ir dviem broliais ištremta į Krasnojarsko kr., Igarką. Dirbo medienos paruošimo ir apdorojimo įmonėje brigadininke. 1958 m. sukūrė šeimą. 1960 m. sugrįžo į Lietuvą. Apsigyveno Raseiniuose. Daug metų dirbo Raseinių kino teatre "Žemaitis" kasininke. Užaugino sūnų ir dukrą.

Palaidota Raseinių kapinėse.

LPKTS Raseinių skyrius

Angelė Danutė Butavičiūtė- Masalskienė 1932-2004

Gimė Geidžių k., Mažeikių aps. 1941 m. ištremta kartu su tėvais į Altajaus kr., Togolsko r., Martinovo kol. 1947 m. su motina ir broliu pabėgo į Lietuvą. Nelegaliai gyveno Ylakuose, pas motinos seserį. 1948 m. sugavo ir antrą kartą ištremė į Kemerovo sr., Kiseliovą. Ten baigė Medicinos mokyklą, įsigijo felčerės-akušerės spec. Dirbo med. sesele. Ištėkėjo už tremtinio, susilaukė dukros ir sūnaus. 1971 m. grįžo į Lietuvą. Dirbo Kaune, Panemunės vaikų sanatorijoje, iki 2000 m. LPKTS narė nuo 1989 m.

Palaidota Kauno r., Garliavoje, Ramučių kapinėse.

Skelbimai

Kovo 21 d. 14 val. Šiaulių mst. kultūros centre įvyks LPKTS Šiaulių skyriaus metinis ataskaitinis-rinkiminis susirinkimas. Skyriaus narius kviečiame aktyviai dalyvauti.

Aukštaičiai kviečia į pavasario sutiktuves, kurios įvyks kovo 21 d. 14 val. Kaune, Pedagogų kvalifikacijos kėlimo centre, Vytauto g. 44. Svečiuosis Dramos teatro aktoriai, koncertuos moterų vokalinė kapela "Vaivorykštė" (vad. A.Populaisis), gersime aukštaitišką arbatą.

Kovo 27 d. Kaišiadorių savivaldybės salėje įvyks LLKS Didžiosios Kovos apyg. Laisvės kovų dalyvių – karių savanorių ir buvusių ryšininkų bei rėmėjų ataskaitinis susirinkimas. Prieš tai – 11 val. šv. Mišios Kaišiadorių katedroje.

DKA taryba

Kovos 27 d. 11 val. LK Kauno įgulos karininkų ramovėje (Mickevičiaus g. 19) įvyks LLKS Tauro apygardos metinė ataskaitinė konferencija. Kviečiame dalyvauti visus šios apygardos ribose gyvenančius LLKS narius.

LLKS Tauro apygardos valdyba

Kovo 27 d. 11.30 val. Alytaus šaulių namuose įvyks LLKS Dainavos apygardos metinė ataskaitinė rinkiminė konferencija. Kviečiame dalyvauti visus Dainavos apygardos ribose gyvenančius LLKS narius.

LLKS Dainavos apygardos taryba

Priimami vardiniai akmenys iš norinčių įamžinti tremtinių, politinių kalinių, Laisvės kovų dalyvių atminimą Klaipėdos memoriale, prie "Tautos kančios" paminklo, S.Daukanto gatvėje.

Kreiptis: LPKTS Klaipėdos sk., Liepų g. 3. Tel. (8-46) 493476 arba 410470.

Jonas Tatoris

Kovo 6 d. dieną po ilgos ir sunkios ligos, eidamas 79 metus, mirė menotyrininkas architektūros istorikas Jonas Tatoris.

J.Tatoris gimė 1925 m. Biržų valsč. Medeikių kaime. Baigė Biržų gimnaziją, vėliau – Kūno kultūros mokytojų kursus Kaune, 1945 m. įstojo į Vilniaus dailės instituto Architektūros fakultetą. Už dalyvavimą antisovietinio pagrindžio veikloje 1946 m. J.Tatoris buvo nuteistas ilgiems lagerio bei tremties metams. Kalėjo Komijos ir Kazachijos lageriuose.

Grįžęs į Lietuvą 1958 m. J.Tatoris apsigyveno Klaipėdoje. Įkūrė ir vadovavo Paviekslų galerijai, dirbo istoriku menotyrininku Paminklų restauravimo projektavimo instituto Klaipėdos skyriuje, dėstė Vilniaus dailės akademijos Klaipėdos vizualinio dizaino katedroje. J.Tatoris pačius brandžiausius savo gyvenimo metus paskyrė uostamiesčio architektūros paveldo bei istorijos tyrinėjimams, sukaupe vertingą istorinės medžiagos archyvą. Daugelio mokslinių istorinių straipsnių, unikalios monografijos "Senoji Klaipėda" autorius, vienas iš Mažosios Lietuvos enciklopedijos autorių. Nuo 1976 m. J.Tatoris priklausė Lietuvos dailininkų sąjungai, surengė keletą personalinių akvarelės parodų. Už mokslinę ir pedagoginę veiklą J.Tatoriui suteikti humanitarinių mokslų daktar-

Pro memoria

ro, docento vardai.

Atkūrus Lietuvos nepriklausomybę J.Tatoris aktyviai įsitraukė į LPKTS Klaipėdos sk. veiklą, daug darbo įdėjo statant "Tautos kančios" skulptūrą Klaipėdoje. Pagal LPKTS Klaipėdos sk. sąrašus dvi kadencijas buvo išrinktas Klaipėdos mst. tarybos nariu.

Visą sukauptą mokslinį archyvą, biblioteką, tapybos darbus 2003 m. J.Tatoris perdavė Mažosios Lietuvos istorijos muziejui. Už aktyvią mokslinę veiklą tyrinėjant Klaipėdos architektūros bei istorijos paveldą 2002 m. J.Tatoriui buvo suteiktas Klaipėdos mst. garbės piliečio vardas.

Netekome iškilaus mokslininko, aktyvaus visuomenės veikėjo, puikaus bičiulio ir nuoširdaus žmogaus. Mums visada trūks Jo stiprybės, principingumo ir profesinio išmanymo. Pasigėsime Jo kūrybinės minties, žmogiškosios šilumos.

Nuoširdžiai užjaučiame velionio šeimą ir artimuosius.

LPKTS Klaipėdos skyrius

Informuojame

Knygų tremties ir rezistencijos tematika galite nusipirkti LPKTS būstinėje, Kaune, Laisvės al. 39.

Gyvenantys rajonuose, tolimesniuose miestuose turėtų kreiptis į savo LPKTS skyrių pirmininkus. Jie į skyriaus būstinę parveš pageidaujamą knygą.

"Tremtinio" inf.